

BEROEPSCHRIFT W.J. DE JONG

ZAAKNUMMER 153300

Aan: Raad van State, Afdeling bestuursrechtspraak

Ondergetekende: Wilhelmina J. de Jong

[...]

onderbouwt met het onderhavige beroepschrift – onder verwijzing van de op 2 juni 2021 aangeleverde ‘Verkorte weergave beroepsgronden’ – het eerder aangetekende beroep tegen het nieuwe besluit op bezwaar van de gemeente Berkelland d.d. 10 mei 2021, zaaknummer 153300.

Hoogedelgestreng college,

Op 10 mei 2021 nam de gemeente Berkelland een nieuw besluit op bezwaar, naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 18 december 2020 (procedurenummer ARN 19/2184). Het hier genoemde besluit op bezwaar werd door de Afdeling bestuursrechtspraak bij brief van 25 mei 2021 aan mijn toenmalige advocaat-gemachtigde, mr. B.D. Kloostra, toegezonden, zodat deze hier niet wordt bijgevoegd.

In het vonnis van 18 december 2020¹ verklaarde de rechtbank mijn beroep gegrond en vernietigde de beslissing op bezwaar van 15 maart 2019 (het bestreden besluit) waarin ik door de gemeente niet-ontvankelijk werd verklaard in mijn bezwaren tegen een aan KPN verleende omgevingsvergunning voor de oprichting van een antennemast aan de Dennenweg in Haarlo.

In het nieuwe besluit op bezwaar van 10 mei 2021 verklaart de gemeente mijn bezwaar ontvankelijk maar ongegrond en laat zij het besluit van 17 juli 2018 (het primaire besluit) in stand. Ondergetekende kan zich met dit door de gemeente Berkelland genomen nieuwe besluit op bezwaar nadrukkelijk niet verenigen, omdat het besluit een deugdelijke en draagkrachtige motivering ontbeert, waarmee zij minst genomen in strijd is met artikel 3:46² en artikel 7:12 lid 1³ Awb. Hieronder treft u een nadere onderbouwing van mijn beroepsgronden.

¹ ECLI:NL:RBGEL:2020:6699.

² Artikel 3:46 Awb. Een besluit dient te berusten op deugdelijke motivering.

³ Artikel 7:12 lid 1 Awb. De beslissing op het bezwaar dient te berusten op een deugdelijke motivering, die bij de bekendmaking van de Beslissing wordt vermeld.

1. Gemeente neemt vonnis bestuursrechter niet in acht en schendt fair play-beginsel

Voorafgaand aan mijn reactie op de beoordeling van de gemeente van mijn bezwaargronden breng ik twee punten van belang onder de aandacht van de Afdeling:

1. Het feit dat de gemeente in het nieuwe besluit op bezwaar het vonnis van de bestuursrechter van 18 december 2020, en daarmee de complete inhoud van mijn beroepschrift, inhoudelijk niet heeft meegewogen.
2. De vooringenomenheid die spreekt uit het nieuwe besluit op bezwaar en de schending daarmee van het fair play-beginsel (artikel 2:4 lid 1 Awb).

1.1. Vonnis bestuursrechter Arnhem van 18 december inhoudelijk niet meegewogen

Het vonnis van de bestuursrechter in Arnhem (ECLI:NL:RBGEL:2020:6699) luidt:

‘Naar het oordeel van de rechtbank is het, alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, overziend, niet uitgesloten dat ook bij een veldsterkte die lager is dan 1 V/m, en dus ook in het geval van eiseres, sprake is van verhoogde gezondheidsrisico’s. De rechtbank merkt eiseres daarom aan als belanghebbende. Het beroep is gegrond.’

In de conclusies schrijft de rechtbank:

Het beroep is gegrond en de rechtbank vernietigt het bestreden besluit. Verweerder dient een nieuw besluit op bezwaar te nemen met inachtneming van deze uitspraak.

De toevoeging ‘met in achtname van deze uitspraak’ is niet vrijblijvend. De gemeente dient zich bij het nieuwe besluit op bezwaar te houden aan het vonnis van de rechtbank. Dat betekent dat ze mijn belang niet alleen naar de letter, maar ook naar de geest van het vonnis, waarin risico’s zijn vastgesteld, erkent.

Bij de daadwerkelijke erkenning van mijn belang dient bij een nieuwe belangenafweging uiteraard ook de informatie en de wetenschappelijke onderbouwing te worden betrokken die ik in mijn beroepschrift heb aangedragen. Informatie waaruit reële risico’s spreken voor de volksgezondheid. Het vonnis van de bestuursrechter ‘*alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, overziend*’, is gebaseerd op uitgebreid bronnenmateriaal dat de gemeente bij een nieuwe belangenafweging zorgvuldig had moeten meewegen. In het nieuwe besluit op bezwaar, waarin de gemeente vaststelt dat mijn bezwaar ontvankelijk is, maar ongegrond, is van een dergelijk meewegen geen sprake.

Uit niets blijkt dat de gemeente, naar aanleiding van het vonnis van de bestuursrechter, mij ook *daadwerkelijk* als belanghebbende erkent. Dit betekent dat er van een nieuwe belangenafweging geen sprake kan zijn en dat de gemeente niet aan de opdracht van de bestuursrechter heeft voldaan.

1.2. Vooringenomenheid in strijd met fair play-beginsel

Direct al bij pagina 1 van het nieuwe besluit op bezwaar blijkt dat de gemeente Berkelland dit nieuwe besluit niet zonder vooringenomenheid heeft genomen, waardoor een nieuwe, deugdelijke belangenafweging ontbreekt. Ik citeer:

‘De rechtbank heeft in de uitspraak van 18 december 2020 ons (ook) opgedragen om een nieuw besluit op bezwaar te nemen. Hierbij voldoen wij aan deze uitspraak van de rechtbank. Daarbij merken wij op dat dit nieuwe besluit niet betekent dat wij het eens zijn met de uitspraak van de rechtbank Gelderland, maar enkel dit nieuwe besluit nemen omdat de rechtbank ons dat heeft opgedragen.’

De vooringenomenheid die uit deze woorden spreekt is in strijd met de ontvankelijke houding die gevraagd wordt op basis van artikel 2:4 lid 1 Awb⁴, 3:2 Awb⁵ en maakt het onmogelijk om mijn belang op een objectieve wijze te bepalen, waarmee tenminste ook artikel 2:4 lid 1⁶ en mogelijk ook artikel 3:46⁷ Awb wordt geschonden.

2. Reactie op beoordeling bezwaargronden

Bij de beoordeling van de bezwaargronden heeft de gemeente betrokken a) alternatieven; b) landschapstoets en c) gezondheid. Onder verwijzing naar mijn beroepschrift ARN19/2184 WABOA d.d. 24 februari 2020 en mijn verweerschrift in hoger beroep (RvS 202100651/1/R4) d.d. 2 mei 2022, ga ik hier op elk onderwerp nader in.

2.1. ALTERNATIEVEN

Als het gaat om alternatieven voor de locatie van de zendmast in Haarlo, breng ik met enige urgentie onder de aandacht van de Afdeling dat het criterium ‘gelijkwaardig resultaat met aan aanmerkelijk minder bezwaren’ dringend om afwegingen vraagt betreffende de volksgezondheid. Opgemerkt zij dat het criterium uitsluitend de technische noodzaak als uitgangspunt neemt, waardoor het criterium gezondheidsrisico's niet meeweegt en het vonnis van de bestuursrechter negeert. Immers, met elk nieuw netwerk nemende de eisen die aan nieuwe technologieën zijn verbonden toe vanwege de steeds hogere snelheden en de steeds grotere hoeveelheid data die moet worden verstuurd. Dit betekent dat dit criterium geen ruimte laat voor gezondheidsargumenten, terwijl het reëel is dat nieuwe netwerken en nieuwe technologieën (zoals Massive MIMO bij 5G) met hogere eisen en ook blootstellingen (voor het bereiken van ‘een gelijkwaardig resultaat’) meer en nieuwe risico's met zich meebrengen.

Zonder dit door mij in mijn beroepschrift aangedragen argument (zie hoofdstuk 15, ‘Nadere toelichting en onderbouwing’) te weerleggen, of zelfs maar te weerspreken, brengt de gemeente

⁴ Artikel 2:4 lid 1 Awb. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid (fair-play beginsel).

⁵ Artikel 3:2 Awb. Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en af te wegen belangen.

⁶ Artikel 2:4 lid 1 Awb. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid (fair-play beginsel).

⁷ Artikel 3:46 Awb. Een besluit dient te berusten op een deugdelijke motivering (motiveringsbeginsel).

opnieuw het argument 'gelijkwaardig resultaat' in ⁸, dat – nogmaals – uitsluitend de technologische kant en niet het gezondheidsvraagstuk dient. Vervolgens concludeert de gemeente dat zij ten aanzien van de alternatieve locaties, die op grond van gezondheidsargumenten vanuit de Haarlose leefgemeenschap zijn voorgesteld, niet gehouden was om de vergunning op die grond – de behoefte aan alternatieve locaties – te weigeren. Impliciet betekent dit dat de gemeente het criterium van 'een gelijkwaardig resultaat' gebruikt om gezondheidsargumenten niet-ontvankelijk te verklaren, waardoor geen zorgvuldige belangenafweging kan plaatsvinden en dus ook niet heeft plaatsgevonden.

Gezondheidsargumenten mogen niet bij voorbaat worden afgewezen. Zeker niet gezien het groeiende bewijs van potentiële en reële schade door radiofrequente elektromagnetische velden (zie hierna).

2.2. LANDSCHAPSTOETS

De gemeente heeft, om de landschapswaarde van de voor de zendmast gekozen locatie aan de Dennenweg te Haarlo te beoordelen, twee acties ondernomen:

- a) Zij heeft advies gevraagd aan het Gelders Genootschap, zijnde de door haar aangewezen 'welstandscommissie.
- b) Zij heeft een landschapsadvies laten opstellen door haar interne landschapsdeskundige de heer J.L. van Eijk samen met een deskundige op het gebied van cultuurhistorie, de heer R. Oostendorp.

Met betrekking tot het laatstgenoemde landschapsadvies heeft de gemeente mij in de gelegenheid gesteld een reactie te geven, dat u bijgaand (bijlage 1) aantreft en hier als ingelast en herhaald dient te worden beschouwd.

Ad a) Advies Gelders Genootschap (welstandscommissie)

Uit dit advies mag blijken dat het Gelders Genootschap zich uitsluitend heeft beperkt tot de uiterlijke inpassing van de zendmast in het landschap. Haar advies van 28 maart 2018 spreekt daarbij voor zichzelf:

*'Deze aanvraag betreft de plaatsing van een telecommunicatiemast met bijbehorende voorzieningen naast een picknickplaats in het buitengebied van Haarlo. De welstandsnota geeft hier het bijzondere niveau aan, gericht op een zorgvuldige toetsing. Het voorstel is in hoofdlijn mogelijk maar het plan sluit niet goed aan op deze specifieke locatie door de uitvoering van het geheel in één grijze zakelijke tint. Advies is het hekwerk in donkergroen uit te voeren. Onder deze voorwaarde voldoet deze aanvraag aan de redelijke eisen van welstand.'*⁹

Het Gelders Genootschap heeft mij per email nadrukkelijk laten weten dat zij geen advies geeft over de mogelijke risico's voor flora en fauna.

⁸ Pagina 2. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

⁹ Ibidem.

*'Het welstandsadvies heeft veelal betrekking op de beoordeling van een bouw- en of monumentenactiviteit. Het belangrijkste beoordelingskader wordt daarbij gevormd door de gemeentelijke welstandsnota, vastgesteld door de gemeenteraad. (...) In uw e-mail wijst u op mogelijke gezondheidsaspecten en risico's van een antennemast voor flora en fauna. En hoewel dit voor u een belangrijk aspect is, maakt dit niet deel uit van het beoordelingskader van de welstandscommissie. M.a.w. het is niet aan de welstandscommissie om aspecten als gezondheid of veiligheid (mee) te wegen. Dit is namelijk voorbehouden aan het gemeentebestuur.'*¹⁰

Het begrip 'welstand', dat volgens de Van Dale Woordenboeken een drieledige betekenis heeft van in de eerste plaats 'goede gezondheid' en in de tweede plaats 'het welstaan, fraaiheid van voorkomen, goed uiterlijk' (en ten derde, hier niet relevant, welgesteldheid, rijkdom), wordt in het antennebeleid dus uitsluitend gebruikt in de tweede betekenis van het woord ('redelijke eisen van welstand'). Dit is, gezien de met draadloze technologie en radiofrequentie elektromagnetische velden (RF-EMV) verbonden risico's, een erg beperkte visie op 'welstand'.

Ad b) Landschapsadvies Van Eijk en Oostendorp

Op 28 maart 2021 diende ik een uitgebreide reactie in op het advies 'Afweging landschappelijke en cultuurhistorische waarden door de ontwikkeling van het plaatsen van een antennemast aan de Dennenweg te Haarlo', opgesteld door de heren Van Eijk en Oostendorp. Deze reactie treft u in bijlage aan en dient hier als ingelast en herhaald te worden beschouwd.

Naar aanleiding van mijn reactie op het hier genoemde advies schijft de gemeente:

*'Het advies is opgesteld door deskundige adviseurs van de gemeente op het gebied van groen, natuur en landschap en cultureel erfgoed. Wij zijn van oordeel dat zij op een inzichtelijke wijze hebben aangegeven welke feiten en omstandigheden aan de conclusies van het advies ten grondslag liggen. Wij volgen daarom de conclusies uit dit advies. Wij zien geen aanknopingspunten voor twijfel aan de juistheid of volledigheid van dit advies.'*¹¹

Het adviesrapport van Van Eijk en Oostendorp moet dus advies geven op het gebied van groen, natuur, landschap en cultureel erfgoed. Het lijkt me dat onder natuur flora en fauna verstaan moet worden. Daarmee wordt onmiddellijk duidelijk dat de gemeente ten onrechte geen aanknopingspunten ziet om te twijfelen aan de volledigheid van dit advies. Een advies over flora en fauna ontbreekt namelijk volledig in het rapport. In mijn reactie op het rapport heb ik de gemeente hierop attent gemaakt, waarop de gemeente in haar nieuwe besluit als volgt reageert:

*'Voor zover wordt gesteld dat onterecht geen c.q. onvoldoende rekening is gehouden met de (negatieve) gevolgen voor de flora en fauna, wijzen wij erop dat er geen wetenschappelijk onderzoek is dat aantoont dat er vanwege elektromagnetische velden gevolgen optreden voor flora en fauna.'*¹²

Deze uitspraak is een zogenaamde 'concluderende onverklaarde verklaring' (zie 3.1 hierna) die de gemeente ook onder het kopje 'Gezondheid', waarnaar zij hier verwijst, niet onderbouwt. Dat er geen

¹⁰ Emailbericht van N. (Nicolette) Huibrechtse MArch. Architect - adviseur ruimtelijke kwaliteit Gelders Genootschap d.d. 16 november 2021.

¹¹ Pagina 2. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

¹² Ibdeim.

wetenschappelijk onderzoek zou zijn dat aantoonst 'dat er vanwege elektromagnetische velden gevolgen optreden voor flora en fauna' is onjuist. In mijn reactie op het advies van Van Eijk van Oostendorp heb ik, mede aan de hand van wetenschappelijke bronnen, laten zien waarom voorzorg ten aanzien van wildlife (flora en fauna) noodzakelijk is (pagina 18 – 23 van mijn reactie). Het inhoudelijk negeren en defactualiseren van de hier door mij aan de gemeente verstrekte informatie is opvallend, maar helaas geen uitzondering (zie hoofdstuk III van mijn verweerschrift). Juist in mijn reactie op het advies van Van Eijk en Oostendorp toon ik aan (onder andere aan de hand van het door de EU gefinancierde EKLIPSE-project¹³) dat dit onderzoek wel degelijk bestaat.

Ik vraag de Afdeling om de vooringenomenheid die spreekt uit de 'concluderende onverklaarde verklaringen' van de gemeente (zie ook 3.1 hierna) zwaar mee te wegen bij de bepaling van het vonnis. Als een 'waarneembaar pad' voor u als rechter ontbreekt, kan er ook geen sprake zijn van een deugdelijke onderbouwing en het is in deze zaak van het grootste belang om elke vooringenomenheid en versluiering te doorzien en af te wijzen (zie ook hoofdstuk I over defactualisatie in mijn verweerschrift).

3. GEZONDHEID

Allereerst merk ik op dat de gemeente in haar nieuwe besluit op bezwaar – met uitzondering van een opmerking over strengere limieten in andere landen – aangaande de ingebrachte gezondheidsargumenten met exact hetzelfde verweer komt om zowel mijn bezwaarschrift als dat van Abbas en Van Donselaar af te wijzen. Uit deze uniformiteit mag blijken dat de argumenten uit twee volkomen verschillende bezwaarschriften niet (uitputtend) zijn weersproken en weerlegd. Verwijzingen naar de beroepschriften, die mede de basis hebben gevormd voor het vonnis van de bestuursrechter, zijn in het geheel niet opgenomen (zie onder 1.1. hiervoor).

Ook valt op dat de gemeent met name ten aanzien van dit onderwerp veelvuldig gebruik maakt van 'concluderende onverklaarde verklaringen'. Omdat het voor een deugdelijke rechtspraak van belang is dit mechanisme te doorzien, ga ik daar hier eerst dieper op in.

3.1. 'Concluderende onverklaarde verklaringen' ontberen onderbouwing

In de Amerikaanse rechtszaak Environmental Health Trust (EHT) et al. versus Federal Communication Commission (FCC), zoals besproken in mijn verweerschrift (zie hoofdstuk I.VI.III), merkte de driehoofdige rechter op dat de FCC veelvuldig gebruik maakt van 'concluderende onverklaarde verklaringen', waardoor voor de rechter een 'waarneembaar pad' ontbreekt 'om te volgen'. Ik citeer uit het vonnis:

'De verklaringen van de FDA waarop de beschikking van de Commissie is gebaseerd, zijn vrijwel identiek aan de verklaring van de Secretary in American Horse en de verklaring van de Commissie in

¹³ A report of the EKLIPSE project (2020). *The impact of artificial Electromagnetic Radiation on wildlife (flora and fauna). Current knowledge overview: a background document to the web conference*. Horizon 2020. European Union Funding for Research & Innovation. Te downloaden via: https://www.eklipse-mechanism.eu/documents/15803/0/EMR-KnowledgeOverviewReport_FINAL_27042018.pdf/1326791c-f39f-453c-8115-0d1c9d0ec942.

American Radio. Zij leggen uit dat de FDA bepaalde informatie heeft onderzocht – hier, "alle," "het gewicht," of "het geheel" van "wetenschappelijk bewijs". En ze vermelden de conclusie van de FDA dat, in het licht van die informatie, blootstelling aan RF-straling op niveaus onder de huidige limieten van de Commissie geen schadelijke gezondheidseffecten veroorzaakt. Maar zij bieden "geen articulatie van de feitelijke ... basis" voor de conclusie van de FDA. Am. Horse, 812 F.2d op 6 (interne aanhalingstekens weggelaten). Met andere woorden, ze leggen niet uit waarom de FDA heeft besloten, ondanks de studies en opmerkingen die indieners aanhalen, dat blootstelling aan RF straling op niveaus onder de huidige limieten van de Commissie geen schadelijke gezondheidseffecten veroorzaakt.

*Dergelijke concluderende verklaringen "kunnen niet in de plaats komen van een met redenen omklede verklaring", want zij bieden "noch de verzekering dat de [FDA] de relevante factoren heeft overwogen, noch [onthullen zij] een waarneembaar pad waarnaar de rechter zich kan beroepen." Am. Radio, 524 F.3d at 241. In plaats daarvan representeren ze een falen van de FDA om de implicaties van de studies van Petitioners te adresseren. Het feitelijke uitgangspunt - het niet bestaan van niet-thermische biologische effecten - dat ten grondslag ligt aan de huidige RF richtlijnen zou niet langer accuraat kunnen zijn.'*¹⁴

Zoals ik eerder heb laten zien, maakt ook de gemeente gebruik van 'concluderende onverklaarde verklaringen' (zie 2 ad b hiervoor). Uitspraken die met grote stelligheid worden gedaan, maar die volledig onderbouwing missen en regelmatig ronduit onjuist zijn.

Ten aanzien van de nieuwe ICNIRP-richtlijnen schrijft de gemeente op pagina 4 van haar nieuwe besluit op bezwaar:

'De laatst vernieuwde ICNIRP-richtlijnen zijn in maart 2020 gepubliceerd. Hierbij is van belang dat de referentieniveaus grotendeels hetzelfde zijn gebleven en ook rekening gehouden met de frequenties van 5G.'

Ook deze 'concluderende onverklaarde verklaring' is onjuist. Zoals ik in mijn verweerschrift uitgebreid laat zien (zie o.a. hoofdstuk V.VIII) heeft de ICNIRP in de nieuwe richtlijnen gekozen voor twee verschillende referentieniveau's, betreffende enerzijds de 'whole body exposure' en anderzijds de 'local exposure' van het lichaam. Feitelijk komt dit neer op een versoepeling van de grenswaarden, van maximaal 61 V/m ('whole body exposure' gemiddeld over 30 minuten) tot maximaal 122 V/m ('local exposure, gemiddeld over 6 minuten). Niet alleen is hiermee de maximale grenswaarde van 61 V/m verdubbeld naar 122 V/m. Ook is de grenswaarde voor 'whole body exposure' in de nieuwe richtlijnen vastgesteld op een gemiddelde blootstelling over 30 minuten gemeten, in plaats van over 6 minuten zoals in de oude richtlijnen. Zoals ik in mijn verweerschrift laat zien houdt ook dit een versoepeling in. De uitspraak dat 'de referentieniveaus grotendeels hetzelfde zijn gebleven' is dus feitelijk onwaar. Uitsluitend door het ontbreken van onderbouwing – een antwoord op de vraag: Waar blijkt dat uit? – kan de gemeente dit soort uitspraken doen die uiteraard (om onbehoorlijk bestuur te bestrijden en ondeugdelijke rechtsspraak te voorkomen) moeten worden voorzien.

¹⁴ United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit. Environmental Health Trust versus Federal Communication Commission and United States of America. Argued January 25, 2021. Decided August 13, 2021. PDF vonnis: [https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/FB976465BF00F8BD85258730004EFD7/\\$file/20-1025-1910111.pdf](https://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/FB976465BF00F8BD85258730004EFD7/$file/20-1025-1910111.pdf). Pagina 14.

Een andere onjuiste ‘concluderende onverklaarde verklaring’ betreft de lange termijn effecten. De gemeente schrijft op pagina 4:

‘Uw stelling dat de blootstellingslimieten enkel zien op korte termijnblootstelling volgen wij niet. Uit het vernieuwde onderzoek blijkt dat ook andere effecten van straling in het onderzoek meegenomen zijn en ook de lange termijn effecten.’

Een antwoord op de vraag ‘hoe’ de ICNIRP lange termijn effecten heeft meegenomen wordt niet gegeven en deze vraag zal ook niet deugdelijk kunnen worden beantwoord. Want hoewel de ICNIRP inderdaad de suggestie doet dat de nieuwe richtlijnen ook beschermen tegen lange termijn effecten, is dit niet het geval, zoals ik uitgebreid laat zien in mijn verweerschrift (zie o.a. hoofdstuk V.X.II).

De beoordeling door de ICNIRP van niet-thermische biologische effecten is niet alleen volkomen ontoereikend (zie o.a. hoofdstuk V.X.I), ook zijn de grenswaarden opnieuw vastgesteld op basis van *uitsluitend* korte termijn blootstellingen (van respectievelijk 6 tot 30 minuten) waarbij alleen naar thermische effecten is gekeken. Daarin is met de nieuwe richtlijnen, in tegenstelling tot de noodzaak om de risico’s van niet-thermische biologische effecten te duiden en te adresseren, geen verandering gekomen. Dat de ICNIRP-richtlijnen zich uitsluitend richten op thermische effecten wordt o.a. bevestigd door het rapport ‘*Health impact of 5G*’ van het Directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten van het Europees Parlement (EPRS) dat in 2021 verscheen.

‘De schadelijke effecten van niet-thermische biologische interactie van RF-EMV met menselijke en dierlijke weefsels zijn niet meegenomen in de vaststelling van de ICNIRP 2020-richtlijnen (ICNIRP 2020a), ondanks de enorme hoeveelheid beschikbare wetenschappelijke publicaties die de schadelijkheid of potentiële schadelijkheid van deze effecten aantonen. Er bestaan athermische bioresponsen en sommige frequenties worden inderdaad gebruikt voor therapeutische doeleinden in een aantal takken van de geneeskunde. Zoals bekend kan elk geneesmiddel, zelfs het meest heilzame, ook enkele bijwerkingen hebben. Bij de risicobeoordeling moet dus rekening worden gehouden met zowel thermische als niet-thermische effecten van RF-EMV.’¹⁵

Een derde voorbeeld betreft een ‘concluderende onverklaarde verklaring’ die een opvallende overeenkomst vertoont met het voorbeeld dat het Amerikaanse Hof geeft in de zaak EHT versus FCC.

‘ICNIRP concludeert dat er geen wetenschappelijke basis is voor de veronderstelling dat onder de blootstellingslimieten gezondheidsschade optreedt. Hierbij is alle beschikbare (wetenschappelijke) literatuur en zijn alle in de literatuur aan de orde gestelde (mogelijke) gevolgen van blootstelling aan elektromagnetische velden door de ICNIRP beoordeeld.’¹⁶

Interessant is dat de gemeente het woord ‘wetenschappelijke’ tussen haakjes plaatst. Hoewel me niet duidelijk is waarom ze dat doet, is in deze zaak relevant dat de ICNIRP haar richtlijnen 2020 slechts heeft gebaseerd op een 5-tal documenten die niet in een wetenschappelijk tijdschrift zijn verschenen en ook geen peer-review (collegiale toetsing) hebben ondergaan. Het betreft documenten van het WHO EMF-Project (een concept uit 2014), de SSM (drie verslagen uit

¹⁵ European Parliamentary Research Service / EPRS (2021). *Health Impact of 5G*. Study: Panel for the Future of Science and Technology. Scientific Foresight Unit (STOA) PE 690.012 – July 2021. Samenvatting, pagina IV. Vertaling: DeepL Translate. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690012/EPRS_STU\(2021\)690012_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690012/EPRS_STU(2021)690012_EN.pdf).

¹⁶ Pagina 4. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

respectievelijk 2015, 2016 en 2018) en de SCENIHR (een rapport uit 2015). ICNIRP heeft geen eigen literatuur- en evaluatie-onderzoek gedaan en er kan dan ook geen sprake zijn van een weergave van de laatste stand van de wetenschap. En *zeker niet* van een beoordeling van ‘alle beschikbare (wetenschappelijke) literatuur’. Ook is zeker dat niet ‘alle in de literatuur aan de orde gestelde (mogelijke) gevolgen van blootstelling aan elektromagnetische velden door de ICNIRP beoordeeld’ is (zie voor onderbouwing mijn verweerschrift o.a. de hoofdstukken V.VII en V.VIII).

De documenten van het WHO EMF-Project en SCENIHR (een adviesorgaan opgezet door de Europese Commissie) die naast de SSM-verslagen de basis hebben gevormd voor de nieuwe ICNIRP-richtlijnen 2020, hebben veel kritiek gekregen vanuit de wetenschappelijke gemeenschap. Het door de ICNIRP gebruikte document van de WHO is zelfs de conceptfase nog niet ontstegen en uit een analyse van de WHO-draft blijkt dat er een statistisch significante afhankelijkheid bestaat tussen en in studies aangetoond effect en het in de WHO-draft uitsluiten van studies (zie hoofdstuk VI.VIII.I van mijn verweerschrift).

Verder zij opgemerkt dat er een opvallend ‘kartel’ is gevormd tussen de ICNIRP en het WHO EMF-Project, de SSM en de SCENIHR, waardoor beoordeling van de vijf hiervoor genoemde documenten door de ICNIRP (min of meer) neerkomt op ‘de slager die zijn eigen vlees keurt’ (zie hoofdstuk V.XV van mijn verweerschrift).

Tot slot een ‘concluderende onverklaarde verklaring’ waarmee de gemeente (zonder enige vorm van weerlegging van de inhoud van mijn betoog en zonder enige deugdelijke onderbouwing), al mijn gezondheidsargumentatie in zowel mijn bezwaar- als beroepschrift¹⁷ in één keer diskwalificeert, zonder dat uit iets blijkt dat ze de deze argumenten inhoudelijk heeft getoetst.

De gemeente verklaart:

‘Bewijs voor uw stelling dat de blootstellingslimieten achterhaald en verouderd zijn hebben wij niet kunnen afleiden uit de artikelen en bewijzen. De blootstellingslimieten zijn in maart 2020 opnieuw vastgesteld. Wij gaan daarom uit van deze blootstellingslimieten.’¹⁸

Het bewijs dat de ICNIRP-richtlijnen verouderd waren, was op het moment van het schrijven van mijn bezwaarschrift (23 augustus 2018) evident. De richtlijnen waren, ondanks grote technologische ontwikkelingen en duizenden wetenschappelijke publicaties over de potentiële en reële gezondheidsrisico’s van RF-EMV, sinds 1998 ongewijzigd gebleven (alleen een ongewijzigde update in 2009). Maar dat is uiteraard niet de enige reden waarom de uitspraak van de gemeente als ondeugdelijk moet worden afgewezen.

Ondanks dat de limieten in 2020 zijn vernieuwd, beschermen ze, zoals ik ook uitgebreid in hoofdstuk V van mijn verweerschrift laat zien, nog steeds *uitsluitend* tegen korte termijn thermische effecten (maximale blootstelling gemiddeld over 30 minuten). Biologische niet-thermische effecten, die met

¹⁷ De opdracht van de bestuursrechter in Arnhem is dat de gemeente een nieuw besluit neemt met inachtneming van de uitspraak. Aangezien de rechter zijn uitspraak gebaseerd heeft op ‘alle argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur’, dient ook de gemeente deze argumenten, onder verwijzing naar wetenschappelijke literatuur, mee te wegen in haar nieuwe besluit op bezwaar. (ECLI:NL:2020:RBGEL:6699. Rechtsoverweging 4.4).

¹⁸ Pagina 6. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

name op de lange termijn tot schade kunnen leiden¹⁹, zijn ook nu niet meegenomen in de vaststelling van de grenswaarden. Een herhaling van de veiligheidsclaim ICNIRP-limieten, waar de gemeente naar teruggrijpt, is alleen mogelijk door defactualisatie van wetenschappelijk bewijs van potentiële en reële risico's. Dit blijkt onmiskenbaar uit mijn verweerschrift.

Ik dring er bij de Afdeling met klem op aan om de hier aangehaalde 'concluderende onverklaarde verklaringen' die hand in hand gaan met defactualisatie van cruciale wetenschappelijke informatie en feiten (zie hoofdstuk I van mijn verweerschrift) niet in de plaats te laten komen van een deugdelijke weerlegging van mijn gezondheidsargumenten of van een deugdelijke motivering van het nieuwe besluit op bezwaar. Want, hoewel de uitspraken krachtig klinken, *ontbreekt* feitelijk de onderbouwing volledig.

3.2. Overige niet deugdelijk onderbouwde argumentatie

De gemeente erkent in haar nieuwe besluit op bezwaar (pagina 4) dat zij naar aanleiding van de uitspraak van 18 december 2020 een belangenafweging moet maken.

*'In deze belangenafweging moeten wij ingaan op de vraag of het gezondheidsrisico zodanig is dat de omgevingsvergunning niet verleend had kunnen worden.'*²⁰

Opvallend is dat ze niet spreekt over een 'nieuwe belangenafweging', die op basis van het vonnis van de bestuursrechter gerechtvaardigd is. Het heeft er alle schijn van dat aan het nieuwe besluit op bezwaar geen nieuwe belangenafweging vooraf is gegaan, maar dat in het besluit slechts naar argumenten is gezocht om eerdere standpunten te herhalen. *Alsof het vonnis van de bestuursrechter geen betekenis heeft.* Daarmee wordt door de gemeente aan de opdracht tot het nemen van een nieuw besluit op bezwaar dan misschien wel naar de letter, maar niet naar de geest voldaan.

Als betrokkenheid ontbreekt bij belangen die strijdig zijn met digitale connectiviteit / mobiele bereikbaarheid, dan is een eerlijke, objectieve beeldvorming en belangenafweging niet mogelijk, waardoor tenminste artikel 3:2²¹ en artikel 2:4 lid 1 Awb²² worden geschonden.

Het algemeen belang-argument dat de gemeente inbrengt (zie ook hoofdstuk VII van mijn verweerschrift) geeft geen antwoord op 'de vraag of het gezondheidsrisico zodanig is dat de omgevingsvergunning niet verleend had kunnen worden'. Een vraag die, volgens de gemeente zelf, centraal moet staan bij de belangenafweging. Ook het belang van mobiele bereikbaarheid voor inwoners, bedrijven en hulpdiensten, geeft op de vraag geen antwoord.

Cruciale vragen die de gemeente zichzelf naar aanleiding van het vonnis van de bestuursrechter namelijk niet heeft gesteld zijn: 'Als gezondheidsrisico's bij blootstellingen < 1 V/m niet kunnen

¹⁹ Zoals bijvoorbeeld bij een verhoogde oxidatieve stress. Bij 71 % van alle door de Commissie EMV van de Gezondheidsraad in het adviesrapport '5G en gezondheid' op dit gebied onderzochte studies is een verhoogd risico van oxidatieve stress vastgesteld. Vanwege de grote risico's voor de gezondheid, is dit een steeds terugkerend onderwerp in hoofdstuk VI van mijn verweerschrift.

²⁰ Pagina 4. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

²¹ Artikel 3:2 Awb. Bij de voorbereiding van een besluit vergaart het bestuursorgaan de nodige kennis omtrent de relevante feiten en af te wegen belangen.

²² Artikel 2:4 lid 1 Awb. Het bestuursorgaan vervult zijn taak zonder vooringenomenheid (fair-play beginsel).

worden uitgesloten, wat betekent dit dan voor de inwoners van ons grondgebied bij het door ons faciliteren van draadloze netwerken? Wat kunnen die risico's zijn? Is het onze verantwoordelijkheid om burgers te beschermen? Zou, waarom niet. Zoja, hoe? Bij een deugdelijke belangenafweging hadden vragen als deze niet mogen ontbreken.

Zoals ik uitgebreid in mijn bezwaar- en beroepschrift en ook in mijn recente verweerschrift laat zien, is het argument 'we blijven onder de limieten' volkomen onvoldoende als waarborg voor gezondheid. Ook de vergelijking van de situatie in Losser op basis van veldonderzoek aldaar, faalt als het gaat om de antennemast in Haarlo die ook voor 5G bedoeld is en derhalve een paraplu-functie zal gaan vervullen voor 5G-smallcells (zie mijn verweerschrift hoofdstuk IV). En weer kan alleen maar worden vastgesteld dat de vraag van de gemeente over de nieuwe belangenafweging essentieel onbeantwoord blijft.

Het is van het grootste belang op te merken dat de gemeente in haar nieuwe besluit op bezwaar het vonnis van de bestuursrechter, dat luidt dat gezondheidsrisico's bij blootstellingen < 1 V/m niet kunnen worden uitgesloten, op geen enkele wijze adequaat heeft weerlegd, waardoor dit vonnis als onweerlegd en onweersproken moet worden beschouwd en als onverminderd van kracht.

Dat de gemeente verwijst naar een limiet van 27,7 V/m (pagina 4 van haar nieuwe besluit op bezwaar) is nogal ironisch in het licht van het ontbreken van een weerlegging van het vonnis van de bestuursrechter dat gezondheidsrisico's bij blootstellingen < 1 V/m niet kunnen worden uitgesloten.

De gemeente onderbouwt voorts haar nieuwe besluit op bezwaar op basis van een uitspraak van de Afdeling van 1 april 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:924) en een verzoek om herziening van deze uitspraak dat door de Afdeling op 24 maart 2021 is afgewezen (ECLI:NL:RVS:2021:627)²³. In mijn verweerschrift, hoofdstuk I onder I.VII. heb ik laten zien dat deze uitspraak (de afwijzing van het verzoek om herziening) gebaseerd is op:

1) defactualisatie van wetenschappelijk bewijs en 2) het oneigenlijke argument dat er wetenschappelijke consensus moet zijn over de ondeugdelijkheid van de ICNIRP-richtlijnen, voordat deze zouden moeten worden afgewezen. Een dergelijk standpunt staat diametraal tegenover de noodzaak tot voorzorg zodra 'enkele experts in het betreffende vakgebied hun zorgen uiten over de dreiging'²⁴ en er derhalve gesproken moet worden over een 'plausibel', dat wil zeggen, een aannemelijk, geloofwaardig risico. Aangezien het aantal van 'enkele experts' inmiddels ruimschoots overtroffen is door de meerderheid van deskundigen op het gebied van EMV en gezondheid (tenminste 255 experts^{25 26}) is er sprake van een plausibel risico, niet alleen ten aanzien van de gezondheidsrisico's van RF-EMV in het algemeen, maar ook ten aanzien van het gebruik van de richtlijnen van de ICNIRP.

²³ Pagina 5. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

²⁴ <https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2008/09/26/voorzorg-met-rede>. Pagina 17.

²⁵ The Environment and Cancer Research Foundation. <https://www.environmentandcancer.com/letter-to-simonetta-sommaruga-07-01-2020-english/>.

²⁶ <https://emfscientist.org/index.php/emf-scientist-appeal>. De inmiddels 255 wetenschappers die het 'International EMF Scientist Appeal' ondertekenden, hebben gezamenlijk meer dan 2.000 peer reviewed studies op het gebied van elektromagnetische velden op hun naam staan. Zie 'Selected quotations from scientists who signed the International EMF Scientist Appeal', pagina 9. https://emfscientist.org/images/docs/EMF_Scientist_Expert_Quotes_alpha.pdf.

Het rapport '5G en gezondheid' van de Gezondheidsraad heb ik uitgebreid besproken in mijn verweerschrift (zie hoofdstuk VI), waarin ik laat zien dat, vanwege de wijze van classificeren door de Commissie EMV weliswaar gesteld kan worden dat 'niet is aangetoond en ook niet waarschijnlijk' is dat RF-EMV zoals gebruikt bij draadloze technologie de gezondheid kunnen schaden, maar dat daarmee ook daarmee ook aangetoond bewijs van potentiële en reële schade uit beeld verdwijnt.

Dat bijvoorbeeld 71 % van alle door de Commissie EMV van de Gezondheidsraad beoordeelde studies op het gebied van een verhoogde oxidatieve stress een verhoogd risico laten zien (ondergebracht in de classificatie 'Samenhang mogelijk') is van grote betekenis omdat dit mogelijk het werkingsmechanisme is dat bij blootstelling aan RF-EMV schade veroorzaakt. Opvallend is – zoals ik uitgebreid laat zien in hoofdstuk VI van mijn verweerschrift – dat *alle* met RF-EMV geassocieerde aandoeningen en ziekten (kanker, neurodegeneratie en neurodegeneratieve ziekten zoals Alzheimer en ALS²⁷, hartaandoeningen en -falen, vruchtbaarheidsproblemen en vroeggeboorte, oog- en gehoor-aandoeningen etcetera) in de wetenschappelijke literatuur ook in verband worden gebracht met een verhoogde oxidatieve stress. Ook de door mensen met EHS (Elektromagnetische Hypersensitiviteit) genoemde klachten kunnen op basis van een verhoogde oxidatieve stress worden verklaard.

Zonder enige kennis van zaken bagatelliseert de gemeente de biologische effecten die door gerenommeerde wetenschappers²⁸ al decennialang gevonden worden en die, als de blootstelling voortduurt, tot ernstige gezondheidsschade kunnen leiden (zoals bijvoorbeeld blijkt uit de grote gezondheidsrisico's en potentiële en reële schade als gevolg van een verhoogde oxidatieve stress.

*'Dat de Gezondheidsraad in het advies opmerkt dat verhoogde gezondheidsrisico's (nog) niet (geheel) kunnen worden uitgesloten, betekent niet dat de omgevingsvergunning niet verleend kan worden. Dat een effect niet kan worden uitgesloten, betekent niet meer dan dat niet bewezen kan worden dat een effect er absoluut niet kan zijn. Het betekent niet dat het effect optreedt en dat er om die reden rekening mee gehouden moet worden. Er is sprake van een theoretisch risico dat niet kan of hoeft te leiden tot weigering van de omgevingsvergunning.'*²⁹

De gemeente verwijst hiermee naar overweging 4:28 uit de uitspraak betreffende het kort geding van 25 mei 2020 dat door de Stichting Stop5GNL tegen de Nederlandse Staat (het Ministerie van EZK) was aangespannen³⁰. Daarbij verwacht de gemeente het pleidooi van de advocaat-gemachtigde van de Staat met het oordeel van de rechtbank. Overweging 4:28 geeft de basis weer voor het beleid van de Staat, zoals verwoord door een advocaat-gemachtigde van Pels Rijcken. Ik haal hieronder het relevante gedeelte van rechtsoverweging 4:28 aan:

'Anders dan Stop5GNL suggereert, laat de Gezondheidsraad in zijn rapporten niet de reële mogelijkheid open dat er een causaal verband bestaat tussen de blootstelling aan elektromagnetische golven en het ontstaan van tumoren. De Staat heeft erop gewezen dat de woorden "zwakke aanwijzingen" in de context van een wetenschappelijk rapport een andere betekenis hebben dan de betekenis die ze vaak in het normale spraakgebruik hebben en dat op grond daarvan geen conclusies kunnen worden getrokken over

²⁷ Amyotrofische Lateraal Sclerose : <https://www.alsopdeweg.nl/over-de-ziekte-als/>.

²⁸ Zie o.a.: <https://emfscientist.org/index.php/emf-scientist-appeal>. 255 experts op het gebied van EMV en gezondheid met gezamenlijk meer dan 2.000 peer reviewed studies op hun naam.

²⁹ Pagina 6. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

³⁰ ECLI:NL:RBDHA:2020:4461.

het bestaan van een causaal verband. Dat een effect “niet kan worden uitgesloten” betekent niet meer dan dat niet te bewijzen valt dat een effect er absoluut niet kan zijn. Het betekent niet dat er rekening mee moet worden gehouden dat het effect er wel is.’

De volledige bagatellisering en defactualisatie van de gezondheidsrisico's van RF-EMV door de advocaten van het advocatenkantoor Pels Rijcken tijdens dit kort geding is opvallend en aantoonbaar onjuist.

Voor een juiste oordeelsvorming van de risico's van draadloze technologie, dienen met betrekking tot dit vonnis tenminste twee zaken te worden meegewogen: Ten eerste is het Ministerie van EZK geen onafhankelijke partij, maar belanghebbende geworden door de miljardenverkoop aan frequentiegebieden en de ambitie om koploper te zijn in digitale connectiviteit. Gezondheidsrisico's of zelfs schade als gevolg van RF-EMV komen dan uiteraard uitermate ongelegen.

Ten tweede is het in het belang van een deugdelijke rechtspraak, om mee te wegen dat Pels Rijcken, het door de Staat gemachtigde advocatenkantoor, in opspraak is gekomen vanwege aangetoonde miljoenenfraude^{31 32}, waarmee de integriteit van het kantoor moet worden bevraagd. Corrumperende fouten kunnen niet worden uitgesloten, waardoor dit vonnis niet maatgevend kan en mag zijn bij een deugdelijke rechtspraak. Het is uiteraard aan de rechter zich niet door corrumperende fouten van (grote) partijen te laten misleiden.

Uit mijn verweerschrift mag blijken dat er bij blootstelling aan RF-EMV zoals gebruikt bij draadloze technologie, sprake is van veel meer dan een 'theoretisch risico'. Het rapport 'Health Impact of 5G' van de EPRS is heel duidelijk over het bestaan van niet thermische biologische effecten (zie citaat op pagina 9). Ook het gevaar van kanker is gezien de risico's van een verhoogde oxidatieve stress uitermate reëel. De classificatie 'Samenhang mogelijk' in het rapport '5G en gezondheid' van de Gezondheidsraad is wel degelijk een classificatie die 'de reële mogelijkheid open (laat) dat er een causaal verband bestaat tussen de blootstelling aan elektromagnetische golven en het ontstaan van tumoren'. Hoofdstuk VI van mijn verweerschrift laat dit uitgebreid zien.

Er hoeft geen bewijs meer te komen *dat* er effecten zijn. Biologische effecten zijn al jarenlang een wetenschappelijk feit. Als de gemeente de moeite had genomen om mijn bezwaar- en beroepschrift te lezen, dan had zij begrepen dat vele effecten zijn aangetoond. De risico's van bijvoorbeeld een verhoogde oxidatieve stress zijn reëel. Zoals eerder opgemerkt, liet 71 % van alle door de Gezondheidsraad onderzochte studies op dit gebied een verhoogd risico zien. Dat hier uitsluitend sprake is van dierstudies betekent niet dat dit risico niet ook reëel is voor mensen.³³ Op ethische gronden is het bij de beoordeling van de risico's van chemische stoffen of medicijnen heel gebruikelijk om op het wetenschappelijk bewijs uit dierstudies af te gaan om de potentiële risico's voor mensen vast te stellen.

Als een verhoogde oxidatieve stress het werkingsmechanisme blijkt te zijn dat bij blootstelling aan RF-

³¹ <https://www.advocatie.nl/nieuws/pels-rijcken-totale-schade-door-fraude-frank-oranje-komt-uit-op-164-miljoen/>.

³² <https://www.advocatie.nl/nieuws/minister-yesilgoz-zegerius-straftonderzoek-pels-rijcken-lag-nooit-stil/>.

³³ De risico's van een verhoogde oxidatieve stress worden bevestigd in niet door de Commissie EMV beoordeeld in vitro-onderzoek, ook bij menselijk celweefsel. Zie o.a. de REFLEX-studies (de hoofdstukken de hoofdstukken I.VI.I, I.VI.II. van mijn verweerschrift) en het ATHEM-onderzoek (hoofdstukken VI.II.I, VI.II.II en VI.III.I).

EMV van draadloze technologie schade veroorzaakt, dan zou deze schade, vanwege de alomtegenwoordigheid van de blootstelling, weleens aanzienlijk kunnen zijn en, gezien de met een verhoogde oxidatieve stress in verband gebrachte ernstige aandoeningen en ziekten, al vele het leven gekost kan hebben.

Dat de risico's van een verhoogde oxidatieve stress als gevolg van blootstelling aan RF-EMV reëel zijn, wordt bevestigd door de Zwitserse adviesgroep BERENIS³⁴. Een speciaal nummer van de BERENIS-nieuwsbrief van januari 2020 publiceerde 'een actuele evaluatie van een mogelijk verband tussen oxidatieve stress en blootstelling aan magnetische en elektromagnetische velden en de gevolgen daarvan voor de gezondheid. Daartoe werden relevante dier- en celstudies die tussen 2010 en 2020 werden gepubliceerd, geïdentificeerd en samengevat beoordeeld.' Prof.dr. Meike Mevissen van de Universiteit van Bern en dr. David Schürmann van de Universiteit van Basel hierover in de nieuwsbrief:

*'Samenvattend kan worden gesteld dat het merendeel van de dierstudies en meer dan de helft van de celstudies wijzen op verhoogde oxidatieve stress door RF-EMV en LF-MF. Dit is gebaseerd op celtypes, blootstellingstijden en doseringen (SAR of veldsterkten) zelfs binnen het bereik van de blootstellingslimieten.'*³⁵

BERENIS is een adviesgroep op het gebied van elektromagnetische velden en niet-ioniserende straling³⁶ ingesteld door de Zwitserse Federal Office for the Environment (FOEN).

Zoals ik in hoofdstuk VI van mijn verweerschrift laat zien kunnen *alle* met RF-EMV geassocieerde aandoeningen en ziekten, zoals kanker, neurodegeneratie en neurodegeneratieve ziekten zoals Alzheimer en ALS, hartfalen, vruchtbaarheidsproblemen en vroeggeboorten, oog- en gehoor-aandoeningen etcetera, verklaard worden op basis van een verhoogde oxidatieve stress. Ook gezondheidsklachten die gemeld worden door mensen met EHS (elektromagnetische hypersensitiviteit) blijken te kunnen worden verklaard op basis van een verhoogde oxidatieve stress, waarmee ook een antwoord wordt gegeven op de vraag waarom de ene mens wel EHS-klachten ontwikkelt en de ander niet. Genetische aanleg blijkt namelijk een rol te spelen bij de gevoeligheid voor oxidatieve stress.

Het bagatelliseren van de gevonden effecten die ik uitgebreid in mijn beroepschrift heb beschreven en die ook in het rapport '5G en gezondheid' van de Gezondheidsraad zijn gevonden, vormt een groot gevaar voor de volksgezondheid en dient zonder terughoudendheid krachtig te worden afgewezen.

Wat betreft het door de gemeente genoemde COSMOS-onderzoek³⁷, wijs ik de Afdeling erop dat dit onderzoek industrie-gefinancierd is (zie mijn verweerschrift, hoofdstuk VI.III.II) en dat een aantal onderzoekers, die aan de onder deze naam samengebrachte cohort-studies meewerkt, verstrengeld is met de ICNIRP en met de industrie. Een dergelijke belangenverstrengeling was bijvoorbeeld een reden om professor Anders Ahlbom, onderzoeker bij het COSMOS-project³⁸, als voorzitter van de

³⁴ BERENIS is afgekort van Beratende Expertgruppe nicht-ionisierende Strahlung.

³⁵ Prof. dr. Meike Mevissen en dr. David Schürmann (2021). BERENIS – Beratende Expertengruppe nicht-ionisierende Strahlung. Newsletter-Sonderausgabe Januar 2021. Pagina 1. Vertaling: DeepL Translate. <https://www.gigahertz.ch/wp-content/uploads/2021/07/BERENIS-Sondernewsletter-Januar-2021.pdf>.

³⁶ <https://www.bafu.admin.ch/bafu/en/home/topics/electrosmog/newsletter-of-the-swiss-expert-group-on-electromagnetic-fields-a/beratende-expertengruppe-nis-berenis.html>.

³⁷ Pagina 6. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

³⁸ <http://www.thecosmosproject.org/about-the-study/team/>.

WHO / IARC-werkgroep, die in 2011 RF-EMV classificeerde als 'mogelijk kankerverwekkend'^{39 40}, te ontslaan⁴¹.

Overigens is deze classificatie en de risico's die hieruit spreken, nooit door de gemeente weerlegd. Als gerenommeerde wetenschappers op het gebied van kankeronderzoek en gezondheid tot een dergelijke classificatie komen, mag er toch wel gesproken worden over meer dan een 'theoretisch risico'.

Tot slot, het ALARA-principe. De gemeente schrijft hierover in haar nieuwe besluit op bezwaar het volgende:

*'Het ALARA-principe is vastgelegd in het Antenneconvenant (zie artikel 6.1). Daarin is opgenomen dat de blootstelling van inwoners aan elektromagnetische velden afkomstig van geplaatste vergunningsvrije antenne-installaties zo gering als redelijkerwijs mogelijk dient te zijn.'*⁴²

Opvallend genoeg laat de gemeente volledig na een toelichting te geven over 'hoe' zij ALARA toepast en het heeft er alle schijn van dat ze geen weet heeft van haar verantwoordelijkheid in deze.

In hoofdstuk III van mijn verweerschrift laat ik zien dat ALARA als voorzorgprincipe in het Nederlands antennebeleid niet juist wordt toegepast. ALARA (As Low As Reasonably Achievable) is geen principe dat uitsluitend moet worden toegepast op de *hoogte van de blootstelling*, maar ook op het *aantal blootgestelden* en op de *waarschijnlijkheid van de blootstelling*. Hiermee wordt onmiddellijk duidelijk dat een landelijke uitrol van draadloze netwerken, waarbij, uitsluitend ten dienste van digitale connectiviteit, *iedereen altijd en overal* wordt blootgesteld, in strijd is met ALARA. Het negeren van de roep om hulp van burgers door de gemeente is volkomen in strijd met het bevorderen van risico-bewustzijn dat op basis van het ALARA-principe tenaanzien van blootstellingen aan straling moet worden nagestreefd. De houding van de gemeente tegenover burgers die met gezondheidsklachten komen, staat dus diametraal tegenover een juiste toepassing van ALARA. Voor een nadere toelichting verwijs ik naar hoofdstuk III van mijn verweerschrift.

Uit het voorgaande mag blijken dat het nieuwe besluit op bezwaar van de gemeente niet voldoet aan de eisen verbonden aan een zorgvuldige belangenafweging enerzijds en een deugdelijke onderbouwing anderzijds. Het betoog van de gemeente bestaat grotendeels uit 'concluderende onverklaarde verklaringen' en onjuiste aannames. Er is geen sprake van een deugdelijk antwoord op de vraag 'of het gezondheidsrisico zodanig is dat de omgevingsvergunning niet verleend had kunnen worden', wat impliceert dat de gemeente zich onvoldoende in de problematiek heeft verdiept om een gefundeerd besluit te kunnen nemen, wat impliceert dat de gemeente 'in den blinde' handelt.

³⁹ International Agency on Research on Cancer (2011). *IARC classifies radiofrequency electromagnetic fields as possibly carcinogenic to humans* (Group 2B), Lyon, 31 mei 2011. http://www.iarc.fr/en/media-centre/pr/2011/pdfs/pr208_E.pdf.

⁴⁰ International Agency on Research on Cancer (2013). *Non-Ionizing radiation, part 2: Radiofrequency electromagnetic fields*. <https://monographs.iarc.fr/wp-content/uploads/2018/06/mono102.pdf>.

⁴¹ Anders Ahlbom werd ontslagen als voorzitter van de IARC RF-werkgroep, vanwege zijn industrie-gefinancierde onderzoek en zijn lidmaatschap aan de ICNIRP. Zie vonnis: Hof van Beroep van Turijn, Sectie Lav., 13 januari 2020, n. 904 - Langdurig gebruik van mobiele telefoons en hoofdkanker: causaal verband volgens probabilistische criteria van "waarschijnlijker dan niet". https://olympus.uniurb.it/index.php?option=com_content&view=article&id=21679:corte-di-appello-di-torino-sez-lav-13-gennaio-2020-n-904-uso-prolungato-del-cellulare-e-tumore-alla-testa-nesso-causale-secondo-criteri-probabilistici-del-pi%C3%B9-probabile-che-non&catid=72&Itemid=138.

⁴² Pagina 5 - 6. Beslissing op bezwaar antennemast Haarlo, 153300. 10 mei 2021.

In haar *'reactie op gronden mevr. De Jong tegen nieuw besluit op bezwaar antennemast Haarlo'* van 14 september 2021 benadrukt de gemeente dat zij in haar nieuwe besluit op bezwaar *'alle relevante feiten en af te wegen belangen betrokken'* heeft (pagina 1) en in haar motivering is ingegaan *'op alle in dit kader relevante aspecten'* (pagina 2). En op pagina 3 herhaalt zij nogmaals dat ze bij haar besluitvorming *'alle relevante belangen tegen elkaar (heeft) afgewogen'*. Omdat dit er niet toe heeft geleid dat zij een deugdelijk antwoord heeft kunnen geven op de vraag die zij zichzelf gesteld heeft, ziet ze blijkbaar iets over het hoofd.

Namelijk mijn belang, dat de gemeente terug brengt naar *'gevoeligheid voor straling'* (pagina 6).

Het vonnis van de bestuursrechter dat gezondheidsrisico's bij blootstellingen $< 1 \text{ V/m}$ niet kunnen worden uitgesloten, is niet weersproken of weerlegd en dient derhalve te worden gehandhaafd.

Ik verzoek de Afdeling op grond van het voorgaande, het nieuwe besluit op bezwaar te vernietigen, met veroordeling van de proceskosten.

Haarlo, 2 mei 2022

Wilma de Jong

BIJLAGE:

Reactie op advies Van Eijk en Oostendorp' d.d. 28 maart 2021, Wilma de Jong.